

Pedagogisch werkplan BSO

Inhoudsopgave.

1. Inleiding.
2. Buitenschoolse opvang Olke Bolke.
3. Onze pedagogisch visie.
4. Vier basis opvoedingsdoelen.
5. Uitgangspunten in de BSO.
6. Uitgangspunten in de praktijk.
7. Het wennen van de kinderen in de BSO.
8. De verzorging van de kinderen in de BSO.
9. Dagprogramma.

Pagina's.

- Blz. 3.
Blz. 4-5.
Blz. 6.
Blz. 7-9.
Blz. 10.
Blz. 11-24.
Blz. 25-27.
Blz. 28-29.
Blz. 30.

1. Inleiding.

Met het ontwikkelen van het pedagogisch werkplan BSO streven we naar kwaliteit in de BSO vanuit een pedagogische visie die wordt omgezet in pedagogisch handelen. Het handelen van de pedagogisch medewerkers wordt inzichtelijk gemaakt en het versterkt de professionaliteit van het handelen. Het pedagogisch werkplan BSO biedt kaders die richting geven aan het concrete handelen in de dagelijkse praktijk. Een dagelijkse praktijk die vraagt om aanpassing aan de specifieke situatie en ontwikkeling van een kind, de specifieke situatie van een bepaald moment en de specifieke situatie van de BSO-locatie. Ideeën en inzichten veranderen in de loop van de tijd. Bovendien kunnen andere inzichten en verwachtingen ten aanzien van de opvang in de BSO ontstaan. Door in te spelen op deze nieuwe inzichten, ideeën en verwachtingen blijft het pedagogisch werkplan BSO in ontwikkeling. Het pedagogisch werkplan BSO kan worden aangepast en verdiept vanuit de nieuwe ontwikkelingen. Bovendien wordt het jaarlijks geëvalueerd.

Het pedagogisch werkplan BSO biedt pedagogisch medewerkers, stagiaires, ouders en andere betrokkenen inzicht in hoe er wordt gehandeld naar de kinderen in de BSO en geeft uitleg hoezo het op deze manier plaatsvindt.

In de BSO wordt gewerkt volgens de kwaliteitseisen zoals deze zijn vastgelegd in de Regeling Kwaliteit Kinderopvang en Peuterspeelzalen, Wet Basisvoorziening Kinderopvang en het toetsingskader van de GGD.

Als in dit document over het kind geschreven wordt, bedoelen we zowel jongens als meisjes. Als we schrijven over ouder(s), bedoelen we ook de verzorger(s) van het kind.

Mariska Muggen
Janke Wessels

2. Buitenschoolse opvang Olke Bolke.

Bij BSO Olke Bolke bieden we opvang aan kinderen van 4-13 jaar (of tot het moment waarop het basisonderwijs voor de kinderen eindigt).

Kinderen van diverse scholen in de gemeente Midden-Drenthe kunnen gebruik maken van de BSO. De kinderen worden door pedagogisch medewerkers te voet of met een bus van het kindercentrum van school opgehaald of kinderen komen zelfstandig naar de BSO (Zelfstandig kan alleen vanaf basisschool met toestemming van de ouders.).

Op de BSO worden kinderen opgevangen in groepsverband. Er zijn 36 kindplaatsen te verdelen over drie basisgroepen op de BSO van Olke Bolke.

In de wet Kinderopvang staat vermeld dat kinderen op de BSO opgevangen moeten worden in basisgroepen.

Dit zijn vaste groepen waarin de kinderen van de buitenschoolse opvang zijn ingedeeld. Elk kind heeft zijn of haar vaste basisgroep en hier werken vaste pedagogisch medewerkers. Op deze manier wordt de structuur en veiligheid voor kinderen gewaarborgd. Ook kan op deze manier een professionele vertrouwensband worden opgebouwd tussen ouders, kinderen en pedagogisch medewerkers.

Op de BSO wordt gewerkt met drie basisgroepen:

- 1 groep de Giraffen met kinderen in de leeftijd van 4 jaar tot ongeveer 5 jaar.
- 1 groep de Olifanten met kinderen in de leeftijd van ongeveer 5 tot en met 7 jaar.
- 1 groep de Tijgers met kinderen in de leeftijd van 7 jaar en ouder.

De basisgroepen zijn op dit moment ingedeeld naar leeftijd. De basisgroepen bevinden zich alle drie in dezelfde BSO-ruimte. De indeling naar leeftijd is afhankelijk van de groepssamenstelling. Voor deze verdeling is gekozen om activiteiten te kunnen aanbieden die bij de leeftijd passen. Wanneer de groepssamenstelling van een BSO-groep verandert, bijvoorbeeld wanneer de groep verjongt, zullen de basisgroepen anders ingedeeld worden. Wij zullen de leeftijdsgrens per basisgroep omlaag doen en bij het indelen van de basisgroepen rekening houden met de behoeften van de kinderen. Dit zal uiteraard altijd van tevoren naar ouders en kinderen worden gecommuniceerd.

Per dag zijn er vaste pedagogisch medewerkers aan de basisgroepen verbonden. Naar zowel ouder als kind wordt aangegeven bij welke basisgroep het kind is ingedeeld en welke pedagogisch medewerkers eraan gekoppeld zijn.

Elke basisgroep heeft een vaste tafel waaraan zij de eet- en drinkmomenten nuttigen. Per dag zijn er maximaal 3 a 4 pedagogisch medewerkers werkzaam. Deze medewerkers zijn per dag gekoppeld aan één van de drie basisgroepen.

Wij informeren ouders en kinderen over welke pedagogisch medewerkers er op welke dagen werken, dit is terug te vinden op de groep. Dit hangt per dag op het raam bij de ingang van de BSO.

Uiteraard krijgen de kinderen de vrijheid om zelf keuzes te maken in het doen van activiteiten en het opzoeken van vriendjes in een andere basisgroep. In situaties van een lagere bezetting op de groep kan ervoor gekozen worden om (groepjes) kinderen buiten hun vaste basisgroep samen te voegen. In deze samengevoegde groep is er meer keus voor kinderen om samen te spelen en ontstaat meer gelegenheid om specifieke activiteiten aan te bieden, bijvoorbeeld aan kinderen van dezelfde leeftijd of aan kinderen met dezelfde interesse. Bij de samenvoeging zijn vaste pedagogisch medewerkers aanwezig en is de structuur van de dag gelijk, dus herkenbaar voor uw kind.

Wanneer wordt uw kind in meer dan één basisgroep geplaatst:

- Uw kind kan op verschillende dagen in de week geplaatst zijn in verschillende basisgroepen, op dezelfde locatie. Dit is het geval bij een (structureel) lagere bezetting van de groepen op een specifieke dag van de week of omdat er geen plek is op verschillende dagen in dezelfde basisgroep.
- Bij een incidenteel lagere bezetting van groepen bijvoorbeeld in vakantieperiodes of om pedagogische redenen kunnen andere basisgroepen worden gevormd, door het samenvoegen van groepjes kinderen.
- Indien voor een aangevraagde ruil dag geen plaats is op de vaste basisgroep van uw kind.
- Indien voor een aangevraagde extra dagdeel geen plaats is op de vaste basisgroep van uw kind.

De wet verplicht ons om u te informeren en schriftelijke toestemming te vragen voor het plaatsen van uw kind in een tweede basisgroep, ook als dat op dezelfde locatie is. Dat kan incidenteel of gedurende een bepaalde periode voorkomen, bijvoorbeeld door het samenvoegen van groepen.

De pedagogisch medewerkers op de groep informeren u over de eventuele incidentele of tussentijdse samenvoegingen of wijzigingen. U kunt ook de pedagogisch medewerkers van de groep vragen u meer te vertellen over de werkwijze.

Ieder kind heeft ook een vaste, gediplomeerd pedagogisch medewerker als mentor op de BSO. Ouders en kinderen worden tijdens de intake al geïnformeerd wie de mentor van het kind is. De mentor is het eerste aanspreekpunt rondom de ontwikkeling van het kind voor de ouders en het kind zelf. Broertjes of zusjes die op dezelfde groep ondergebracht zijn, krijgen dezelfde mentor. In een aantal gevallen is een overgang naar een andere mentor onvermijdelijk:

- *Bij een overeenkomstwijziging waarbij uw kind op andere dagen komt dan dat de mentor aanwezig is.*

3. Onze pedagogische visie.

Een kind leert veel door zelf te ontdekken of waar te nemen. Door een kind uit te dagen om iets nieuws te gaan proberen, wordt het uitgenodigd om te ontwikkelen. Dit verloop wordt de zone van de naaste ontwikkeling genoemd.

De zone van de naaste ontwikkeling (ZNO) is ontwikkeld door Lev Vygotsky (1896-1934) hij definieert ZNO als: *"de afstand tussen het feitelijke ontwikkelingsniveau zoals vastgelegd door middel van probleemoplossing door het kind zonder hulp uitgevoerd, en het potentiële ontwikkelingsniveau zoals vastgesteld door probleemoplossing onder volwassen begeleiding of begeleiding door meer gevorderde leeftijdsgenoten."*

Olke Bolke onderstreept deze definitie en hecht waarde aan een nauwkeurige observatie van ieder individueel kind. De vakkundigheid van een pedagogisch medewerker die deze observatie uitvoert, dient te leiden tot een optimale ondersteuning naar de behoeftes en ontwikkeling van het kind. Het werken met vakkundige, -vaste- pedagogisch medewerkers, wordt binnen Olke Bolke gezien als een belangrijke bijdrage om dit te bereiken. De vertrouwensband die hierdoor tussen het kind en de pedagogisch medewerker gecreëerd wordt, heeft tot gevolg dat er oprechte veiligheid en geborgenheid zal ontstaan waardoor het kind zich kan gaan ontwikkelen tot een eigen individu. Ook zal de pedagogisch medewerker hierdoor het gedrag en ontwikkelingsveranderingen beter herkennen en de eventuele behoeftes hierop kunnen aanpassen. Ieder kind heeft de drang om zich te ontwikkelen en doet dit op zijn eigen manier, tempo, aanleg, talent en temperament en dient hierin zijn waardering te vinden van ouder of pedagogisch medewerker.

Ieder kind is uniek en waardevol en verdient maatwerk van ieder pedagogisch medewerker.

Bij de opvoeding van kinderen is het handelen van gezaghebbende personen en de totale omgeving belangrijk tot het aanleren van enkele belangrijke (sociale) basisvaardigheden. Duidelijkheid, voorspelbaarheid en het aangeven van grenzen zorgt voor een goede ontwikkeling zodat er respect en een verantwoordelijkheidsgevoel ontwikkelt voor henzelf als voor hun omgeving. Het is belangrijk dat kinderen leren om zelfstandig te denken en ze te stimuleren dat het eigen keuzes kan gaan maken en waar nodig te corrigeren en ondersteuning te bieden om eventuele conflicten op een bruikbare wijze op te lossen en om te leren gaan met verschillen. Wederzijdse waardering vormt hierin een belangrijk doel. Met deze sociale basisvaardigheden zal het kind later zijn eigen plek kunnen vinden in de maatschappij. Om het kind hierin te ondersteunen, hanteert Olke Bolke de visie van psycholoog Abraham Maslow (1908-1970). Volgens Maslow heeft ieder kind behoefte aan groei en zelfontplooiing. Om een optimale zelfontplooiing te bereiken moet volgens Maslow eerst een aantal andere behoeftes van het kind zijn bevredigd. Deze menselijke behoeftes zijn door Maslow schematisch weergegeven in een Piramide bestaande uit vijf opeenvolgende behoeftes.

- *Lichamelijke behoeften: eten, drinken, ontspanning en beweging.*
- *Behoefte aan veiligheid en zekerheid: Veiligheid, orde, stabiliteit, bescherming en structuur.*
- *Behoefte aan sociaal contact: liefde, vriendschap.*
- *Waardering en erkenning: zelfwaardering, respect van en voor anderen.*
- *Zelfontplooiing: kennis, creativiteit, problemen oplossen, jezelf kunnen zijn, zelfbewustzijn*

4. Vier basis opvoedingsdoelen.

Om een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van de vier basis opvoedingsdoelen van het kind, hanteert Olke Bolke de vier basis opvoedingsdoelen van professor J.M.A. Riksen-Walraven. Deze vier opvoedingsdoelen zijn:

1. *Het bieden van lichamelijk en emotionele veiligheid.*
2. *Het bieden van gelegenheid tot het ontwikkelen van persoonlijke competentie.*
3. *Het bieden van gelegenheid tot ontwikkelen van sociale competentie.*
4. *Het meegeven van waarden en normen maatschappijgericht.*

4.1. *Het bieden van lichamelijk en emotionele veiligheid.*

Een veilige basis, een "thuis" waar kinderen zich kunnen ontspannen en zichzelf kunnen zijn, wordt bedoeld met het bieden van lichamelijke en emotionele veiligheid. Het bieden van veiligheid en vertrouwen is voor het kind van groot belang, niet alleen omdat het bijdraagt aan de gezondheid van de kinderen, maar ook omdat een onveilige sfeer het nastreven van andere pedagogische doelstellingen belemmerd worden.

Olke Bolke biedt de kinderen een veilige en rustige omgeving met ruimte, structuur, rust en respect. Het kind moet het gevoel hebben dat het zichzelf mag zijn, een eigen plaats binnen de groep heeft en hierdoor andere kinderen gerespecteerd wordt (lichamelijke veiligheid). Bij activiteiten wordt er rekening gehouden met eventuele beperkingen van het kind. Een kind wordt gestimuleerd, maar nimmer gedwongen om aan een activiteit mee te doen. Zonder vertrouwensband tussen de pedagogisch medewerker en het kind kan er geen goede troost of geborgenheid worden geboden bij emoties zoals verdriet of bij pijn. Ieder kind gaat op een eigen manier met emoties om. Het ene kind uit zich door schoppend en gillend op de grond te gaan liggen terwijl een ander kind, met dezelfde emotie, zich huilend afzondert. Om bij jonge kinderen een emotie te herkennen wordt gebruikt gemaakt van illustraties uit een prentenboek. Oudere kinderen kunnen hun emoties veelal beter onder woorden brengen, maar ook hier is de vertrouwensband een belangrijk onderdeel om ieder kind optimaal te ondersteunen in zijn emotionele veiligheid. Negatieve emoties die uiteten in agressief gedrag worden bijgestuurd om te voorkomen dat het kind zichzelf of anderen bezeert. Ondersteuning van de pedagogisch medewerker bij negatieve emoties is altijd gericht op het gedrag, nimmer op het kind.

Voorbeeld:

- *Een kind laten ervaren wat het zelf of met steun van een volwassene kan bereiken door bijvoorbeeld een boodschapje op te halen uit een andere, vreemde groep. Zo kan het kind vertrouwen krijgen in zichzelf en in anderen.*

4.2. *Het bieden van gelegenheid tot het ontwikkelen van persoonlijke competentie.*

Met persoonlijke competentie wordt vooral de eigenheid van het kind bedoeld zoals karakter, leeftijd, zelfstandigheid, zelfvertrouwen en creativiteit. Olke Bolke wil voor het kind mogelijkheden scheppen om zich te ontwikkelen in hetgeen waarvoor een kind zich interesseert of aanspreekt. De kernvraag hierin is: "Wat vraagt het kind?" en niet omgekeerd:

"Wat vraagt Olke Bolke van het kind?" Kinderen zijn van nature erg nieuwsgierig en willen veel dingen zelf ontdekken. Door goed te luisteren naar de kinderen en hierop aangepaste activiteiten aan te bieden, wordt een betere wilskracht gestimuleerd en maakt het kennis met zijn eigen mogelijkheden die spelerwijs vergroot wordt. De activiteiten worden telkens uitgebreid naar het einddoel, gekoppeld aan het individuele kind. We accepteren de kinderen zoals ze zijn. Het speel en spel materiaal wordt aangepast aan de verstandelijke en lichamelijke mogelijkheden van het kind.

Voorbeelden:

- *Als de kinderen naar buiten gaan om te spelen, worden de kinderen gestimuleerd om hun jassen zelf aan te trekken. Indien dit niet lukt, zal de pedagogisch medewerker er altijd zijn om te helpen.*

Er zijn drie verschillende aspecten in de ontwikkeling van een kind die allen gestimuleerd worden door in het aanbod van activiteiten veel variatie aan te brengen. Deze activiteiten worden toegepast vanaf de babyleeftijd. Deze drie ontwikkelingen kan men onderverdelen in drie aspecten: motorische, verstandelijk en creatieve ontwikkeling.

4.2.1. *Motorische (lichamelijke) ontwikkeling:*

Het spel -en speelmateriaal is aangepast op de ontwikkeling van grove en fijne motoriek.

Materialen voor ontwikkeling van de grove motoriek zijn o.a. fietsen, klimmen, duplo blokken.

Materialen voor de fijne motoriek zijn o.a. kralen, knippen, kleuren, lego.

Het doel dat Olke Bolke binnen deze activiteiten nastreeft is om de kinderen vertrouwen te geven in hun eigen lichaam. Kinderen worden aangemoedigd en gecompimenteerd om telkens een nieuw stapje aan te gaan. Simpelweg een voorwerp pakken en daarna proberen om te draaien of leren kruipen om daarna de eerste stapjes te zetten zijn enkele voorbeelden hierin.

4.2.2. *Verstandelijk ontwikkeling:*

Hierbij worden materialen aangeboden die aangepast zijn op het niveau en leeftijd van het kind waarbij geprobeerd wordt hun nieuwsgierigheid te prikkelen. De interesse van het kind is hierin veel bepalend.

Er worden bijvoorbeeld liedjes gezongen waarbij het tellen van cijfers bezongen wordt of er word voorgelezen waarbij de letters van het alfabet worden benoemd.

4.2.3. *Creatieve ontwikkeling:*

Olke Bolke biedt voldoende mogelijkheden en veelzijdige materialen aan om de kinderen een gelegenheid te bieden om hun fantasie en creativiteit te kunnen ontplooien. Knutselspullen, verkleedkleden, verf -en tekenmaterialen en muziekinstrumenten zijn voldoende aanwezig.

4.3. *Het bieden van gelegenheid tot ontwikkelen van sociale competentie.*

Het begrip sociale competenties omvat een scala aan sociale kennis en vaardigheden, zoals zich in een ander kunnen verplaatsen, kunnen communiceren, samen werken, anderen helpen, conflicten voorkomen en oplossen en het ontwikkelen van sociale verantwoordelijkheid. Op een kinderdagverblijf komen kinderen al op jonge leeftijd in contact met andere kinderen en volwassenen. De interactie met leeftijdsgenoten, het deel zijn van een groep en het deelnemen van groepsgebeurtenissen, biedt kinderen een leefomgeving voor het opdoen en ontwikkelen van sociale competenties. Olke Bolke stimuleert vriendschappen door nieuwe kinderen direct voor te stellen en overal bij te betrekken. Kinderen worden bij voornaam genoemd en er wordt altijd op ooghoogte gecommuniceerd met het kind. De kinderen worden gestimuleerd om samen te spelen, met elkaar te delen en elkaar te helpen. Door de kinderen hiervoor te complimenteren wordt tevens het zelfvertrouwen versterkt. De pedagogisch medewerker zal in alle situaties geduldig reageren en het goede voorbeeld geven.

Voorbeeld:

- *Als een kind twee borstels pakt om kappertje te spelen, en hij/zij geeft één borstel aan een vriendje dan prijzen we dit.*
- *Een ouder kind vragen om een jonger kind te helpen met bijvoorbeeld het aantrekken van de schoenen of bij het maken van een puzzeltje.*

4.4. Het meegeven van waarden en normen maatschappijgericht.

Het eigen maken van normen en waarden maakt onderdeel uit van de morele ontwikkeling van het kind. Olke Bolke streeft ernaar om deze socialisatie vorm te geven met behoud van de identiteit van het kind. Door de reactie van de pedagogisch medewerker ervaart het kind de grenzen van goed en slecht of van mogen en moeten. De reactie van de pedagogisch medewerker geeft niet alleen richting en correctie aan het gedrag van kinderen, maar kan ook gekopieerd worden door de kinderen in hun eigen gedrag naar andere kinderen en volwassenen. De voorbeeldfunctie van de pedagogisch medewerker is van groot belang.

Wil een groep goed kunnen functioneren, dan moeten er regel zijn. Dit schept duidelijkheid en veiligheid. Bij Olke Bolke streven we naar de volgende normen en waarden die gelden voor ieder individu:

- *Elkaar geen pijn doen zowel verbaal als non-verbaal.*
- *Waarderen en respecteren van jezelf en van anderen*
- *Sociaal zijn*
- *Eerlijk zijn*
- *Zorgvuldig omgaan met spullen*
- *Respect voor privacy van een ander*
- *We zeggen dank je wel, alsjeblieft en sorry*

In de groep worden deze vaardigheden gestimuleerd door bijvoorbeeld om elkaar helpen, speelgoed samen op te ruimen en het vieren van feestelijke gebeurtenissen. Daarnaast zijn er een aantal fatsoensnormen waar iedereen zich aan dient te houden. Bijvoorbeeld handen wassen voor het eten, handen wassen na een toiletbezoek, wachten met eten tot iedereen is voorzien, niet met volle mond praten.

Wij keuren agressief gedrag (zowel verbaal als non-verbaal) af voor kinderen, maar ook voor alle volwassenen waar het kind mee te maken krijgt (groepsleiding en ouders). Indien een kind onwenselijk gedrag vertoont, wordt het kind apart genomen en op ooghoogte uitgelegd waarom dit gedrag niet acceptabel is. Lijfstraffen worden binnen onze organisatie niet getolereerd. Bij herhaling kan het kind zo nodig voor korte duur op een bepaalde plek neergezet worden om hem/haar even uit de bestaande situatie te halen. Er wordt zo kort mogelijk aandacht besteed aan het negatieve gedrag en het kind wordt eventueel afgeleid om te voorkomen dat het op deze manier steeds negatieve aandacht krijgt. In alle situaties zal de pedagogisch medewerker geduldig reageren, contact op ooghoogte zoeken, consequent zijn en het goede voorbeeld geven. Tegelijkertijd wordt positief gedrag (door complimenten) gestimuleerd.

De ouders zijn primair verantwoordelijk voor de opvoeding van hun kind. Afstemming met de ouders over de opvoeding van hun kind is een belangrijke basisvoorwaarde voor goede kinderopvang. Doordat Olke Bolke de opvoeding deelt met de ouders, is het belangrijk om ouders een terugkoppeling te geven over het gedrag van het kind.

Olke Bolke vindt respect voor elkaar een belangrijke basis.

Kinderen van alle nationaliteiten en geloofsovertuigingen zijn welkom. Bij de kinderen proberen de pedagogisch medewerkers actief te voorkomen dat er vooroordelen ontstaan zoals richting geloof, sociale klasse, sekse en/of cultuur. Daarnaast wordt er tijdens het fantasiespel tussen kinderen geen typische mannen- of vrouwenrollen opgelegd. Zowel jongens als meisjes kunnen en mogen een keuze maken uit hetzelfde speelgoed of verkleedkleden.

Voorbeelden:

- *Een kind dat met fietsen telkens andere kinderen omverrijdt krijgt eerst een waarschuwing en als dat niet helpt mag het niet meer fietsen op het fietsje.*
- *Het kind dat een ander pijn heeft gedaan leren we om het weer goed te maken door bijvoorbeeld "sorry" te zeggen.*
- *Als je een kind een boterham aanbiedt "Alsjeblieft" zeggen.*
- *Als een kind iets komt brengen "Dank je wel" zeggen.*
- *Islamitische kinderen mogen geen varkensvlees hebben en krijgen dat ook niet op Olke Bolke.*
- *Jongens mogen zich ook verkleeden met een jurk en hoge hakken en meisjes mogen ook vader spelen.*

5. Uitgangspunten BSO.

- Opvang In de BSO zetten wij ons in voor een aanbod van onderdak, zorg, bescherming, gezelligheid en persoonlijke aandacht voor elk kind.
- In de BSO zetten wij “het kunnen spelen” van kinderen centraal. Kinderen hebben de vrijheid om te kiezen wat ze willen gaan doen. Wij zorgen voor voldoende uitdagend spel materiaal en stimulerende begeleiding voor een aanbod van vrij spel en georganiseerde activiteiten.
- In de BSO zijn wij medeopvoeder van kinderen en hebben een taak in het begeleiden van kinderen naar zelfstandigheid met onder andere aandacht voor omgangsregels en huisregels. Kinderparticipatie speelt hier bij een grote rol.
- Voor jonge en oudere kinderen In de BSO zorgen we voor een aanbod dat geschikt is voor zowel het jonge als het oudere schoolkind, voor jongens en meisjes.
- In de BSO willen we toegankelijk zijn voor zoveel mogelijk kinderen, ongeacht hun sociale, culturele of economische achtergrond en ongeacht hun eventuele beperkingen.
- In de BSO kunnen kinderen en ouders op de voorziening rekenen als een “tweede thuis” en is beschikbaar op alle vrijetijdsmomenten van kinderen. De BSO is over het algemeen op alle schooldagen en in de schoolvakanties geopend. De BSO is een voorziening waar ouders en kinderen naar eigen behoefte gebruik van kunnen maken.
- De BSO is een vorm van opvang en vrijetijdsvoorziening die vraagt om geschoolde professionals. In onze BSO werken pedagogisch medewerkers met minimaal een Mbo-opleiding (SPW 3) of daarvoor studierend.
- Ouders kunnen lid worden van de oudercommissie en op deze manier betrokken zijn, meedenken en adviseren bij het beleid en ontwikkelingen in de BSO. Ouders behartigen hiermee de belangen van de kinderen in de BSO. In de BSO werken we op een participatieve manier met kinderen, we zorgen voor veel kinderinspraak.

6. Uitgangspunten in de praktijk.

6.1. Opvang.

In de BSO komt een kind een heleboel andere kinderen tegen. Sommige kinderen zijn druk als ze uit school komen, anderen hebben juist even rust nodig. Sommigen vinden het leuk om samen te spelen, anderen spelen graag alleen of met zijn tweeën. Er zijn kinderen die goed luisteren naar wat wij de pedagogisch medewerkers zeggen en kinderen die daar meer moeite mee hebben. Sommige kinderen vinden het leuk als er onverwachte dingen gebeuren, andere kinderen hebben meer behoefte aan voorspelbaarheid, regelmaat en structuur. Het is onze taak om voor al deze kinderen een veilige én uitdagende omgeving te maken, waar ze na school hun vrije tijd op een leuke manier kunnen doorbrengen. De BSO is een ontmoetingsplaats. Tijdens de opvanguren krijgt een kind de kans om zich de “maatschappelijke cultuur” eigen te maken. In de BSO hebben we een taak bij het opvoeden tot burgerschap en het bieden van een bredere samenleving dan het gezin. Een kind komt hier in aanraking met nieuwe afspraken, ideeën, overtuigingen en leefpatronen. De sociale omgeving van de opvanggroep biedt de mogelijkheden tot het leren kennen van de wereld. Juist omdat het een vrijetijdssituatie is, gebeuren er activiteiten die ander gedrag kunnen oproepen of om andere afspraken vragen dan die het kind al kent vanuit het gezin of de klas. Gedurende de dag heeft het kind heel veel indrukken opgedaan. Dat gebeurt al vanaf het moment dat het 's morgens wakker wordt totdat het naar de opvang komt. Al die indrukken brengen emoties met zich mee. Dit kunnen emoties van bijvoorbeeld:

- Stress (“schiet eens op anders kom je te laat op school”).
- Teleurstelling (“nee, ik kan vandaag niet met je afspreken”).
- Geluk (“dat heb je heel goed gedaan”).
- Frustratie (“ik heb het echt niet weggepakt”) zijn.

Al die emoties zitten in de buik (fluitketel) en borrelen maar door. Tegen de tijd dat het kind naar de opvang komt kan het zo geladen zijn dat de stoom bijna uit zijn oren komt. Dan hoeft er nog maar het minste of geringste te gebeuren en de fluitketel kookt over (het kind komt tot uitbarsting). Als het kind de BSO binnenkomt, dan zijn wij er alert op om het kind te begroeten en proberen in te schatten hoe vol de fluitketel is. We proberen de emotie van het kind te benoemen (“ik zie dat je...”), we stellen open vragen, gaan in op de gebeurtenissen van de dag, vullen niet voor het kind in en proberen op deze manier de fluitketel langzaam leeg te laten lopen (het kind rustig te laten worden).

6.1.1. De groep als leer- en leefomgeving.

We streven met de kinderen naar een groep met een positief leerklimaat en leefklimaat:

- Samen met de kinderen willen we zorgen voor eensgezindheid in de groep want dat draagt bij aan gemotiveerdheid om groepsdoelen te halen. Kinderen hebben er plezier in om dingen samen te doen. Ze voelen zich tevreden als zaken goed verlopen.
- Met de kinderen willen we ernaartoe werken dat de kinderen zich verantwoordelijk voelen voor de eigen groep. Kinderen kunnen actief bijdragen aan het goed houden van de sfeer en aan het goed verlopen van activiteiten.
- We willen kinderen leren respect te hebben voor de mening en karakter van anderen. Waardoor kinderen rekening leren houden met elkaars gedrag en leren aan te sluiten op elkaars mogelijkheden.
- We stimuleren kinderen tot samenwerking. Ook al heeft ieder kind zijn voorkeur voor één of meerdere kinderen van de groep, toch willen we ze leren ook samen dingen aan te pakken. Samenwerken kan ok met iemand die niet je beste vriend is of die het anders aanpakt dan jijzelf.

Als een groep (BSO) goed functioneert, is het de juiste omgeving voor kinderen om zich te ontwikkelen. Hun zelfstandigheid wordt gestimuleerd waardoor ze meer zelfvertrouwen krijgen. Ze krijgen vriendschappen met andere kinderen waardoor ze emoties als plezier en verdriet ervaren en leren delen. Ze krijgen zelfinzicht en leren: dit kan en ben ik! Ze krijgen zelfrespect en leren: ik mag zijn wie ik ben!

6.2. Vrije tijd.

In de BSO zijn de kinderen vrij om te kiezen wat ze willen doen. Door te spelen leert een kind de wereld kennen. Spel is een belangrijke en noodzakelijke bezigheid, spelend leren en lerend spelen. Zonder spel kan een kind zich niet ontwikkelen. Tijdens de naschoolse opvang bieden we geen vast activiteitenprogramma. Door goed te kijken naar het gedrag van het kind komen we te weten wat het wil gaan ontdekken. Als we weten wat een kind wil gaan leren, dan kunnen we de juiste steun en begeleiding bieden die het kind nodig heeft om aan zijn ontwikkeling te werken. Kinderen die niet spelen laten in hun gedrag merken dat de omgeving niet interessant is voor hen op dat moment. Het is anders als kinderen naar de bezigheden van andere kinderen kijken en daarvan leren en genieten (passief genieten van het spel van anderen).

6.2.1. Aanbod van activiteiten en spelmateriaal.

Wij observeren of de kinderen hun draai in het vrij spelen kunnen vinden. Als dat nodig is dan bieden we een activiteit aan, aan een individueel kind of aan een groepje kinderen. Waar we op letten is dat een kind pas kan spelen als de activiteiten die wij aanbieden aansluiten bij zijn ontwikkeling. Het moet de activiteit begrijpen en aankunnen. Het moet er iets van kunnen leren. Dat lukt niet als de activiteit te moeilijk of te makkelijk is voor het kind. Een kind speelt als het spelmateriaal aansluit bij zijn ontwikkeling.

Waar we op letten om te bepalen of de activiteit aansluit bij de ontwikkeling van het kind.

- Het leert er iets van (ontdekken, herhalen, grenzen verleggen)
- De activiteit sluit aan bij zijn persoonlijke ontwikkeling.
- De activiteit sluit aan bij zijn persoonlijke interesse.
- De activiteit maakt nieuwsgierig.

Waar we op letten bij de keuze van en het gebruik van het spelmateriaal.

- Samen met de kinderen willen we zorgen voor eensgezindheid in de groep want dat draagt bij aan gemotiveerdheid om groepsdoelen te halen. Kinderen hebben er plezier in om dingen samen te doen. Ze voelen zich tevreden als zaken goed verlopen.
- We letten op kwaliteit, kleur, materiaal, licht, geur en uitstraling van het spelmateriaal.
- We zorgen dat kinderen nieuwsgierig blijven door middel van het aanbod van spelmateriaal.
- We zorgen dat kinderen regelmatig verrast worden door in het aanbod spelmateriaal af te wisselen.
- We zorgen dat kinderen niet overprikkeld raken.
- We observeren regelmatig met welk spelmateriaal er wel en niet gespeeld wordt. En wie met welk spelmateriaal speelt.
- We zorgen ervoor dat het spelmateriaal schoon en veilig is.
- We zorgen dat het spelmateriaal dat door kinderen zelfstandig kan worden gebruikt, op ooghoogte zichtbaar en bereikbaar is.
- We zijn gedisciplineerd en consequent in het goed opruimen van spelmateriaal.

We spelen vaak met de kinderen mee, dan maken we hetzelfde als de kinderen mee. Door mee te spelen leven we ons in de kinderen in. We ondersteunen de kinderen in hun spel door op het juiste moment het spel te verrijken. We geven een heldere en duidelijke instructie aan de kinderen of we volgen juist de kinderen in hun manier van spelen. We communiceren op een positieve manier en geven de kinderen complimenten. We zorgen ervoor dat we bij alle kinderen betrokken zijn. Tijdens de schoolvakanties bieden we wel activiteiten aan die door ons zijn voorbereid. We maken van tevoren een inventarisatie welke kinderen komen en hoeveel kinderen er komen. We stemmen de activiteiten af op de interesse en ontwikkeling van de kinderen en de groepsgrootte. We proberen alle kinderen te stimuleren en te motiveren om aan de activiteiten deel te nemen. Als een kind niet aan de activiteit wil deelnemen dan gaan we in overleg met het kind om samen te bekijken wat het nodig heeft om wel aan de activiteit deel te nemen.

6.2.2. Dagindeling.

We hanteren een vaste dagindeling, dat geeft structuur aan de dag. We werken met vaste routines en we gebruiken pictogrammen om betekenis te geven aan momenten van de dag of aan plaatsen in de ruimte.

6.2.2.1. Voor school (VSO).

- Tussen 07.00-08.30 uur komen de kinderen binnen.
- Kinderen mogen tot 08.00 uur in de BSO ontbijten.
- Voor school spelen de kinderen vrij. Kinderen kiezen zelf met wie en met welk spelmateriaal ze gaan spelen.
- Vanuit de BSO worden de kinderen naar school gebracht of gaan ze zelfstandig naar school.

6.2.2.2. Na school (NSO).

- Als kinderen van school in de BSO komen gaan ze eerst even buiten spelen en indien nodig naar de wc. Vervolgens gaan we in de basisgroep drinken en eten. We bieden verschillende soorten fruit aan en een of twee crackers. Het drinken bestaat uit thee.
- Hierna gaan de kinderen vrij spelen of ze kunnen deelnemen aan de naschoolse activiteiten. De naschoolse activiteiten worden door een pedagogisch medewerker georganiseerd. Deze activiteiten variëren van sportieve tot creatieve activiteit.
- Om 15.30 uur krijgen de kinderen een koekje met evt. een beker water of ranja, daarna is het 'knuffeltijd' tot 16.00 en mogen de kinderen naar de andere groepen lopen.
- Om 17.00 uur is er gelegenheid voor een warme maaltijd te eten en er worden soepstengels of een cracker uitgedeeld en evt. een glas water.
- Vervolgens gaan de kinderen weer vrij spelen tot ze door de ouders worden opgehaald of zelfstandig naar huis mogen gaan.

6.2.2.3. Tijdens de vakantie (VAKO).

- Samen met de kinderen willen we zorgen voor eensgezindheid in de groep want dat draagt bij aan gemotiveerdheid om groepsdoelen te halen. Kinderen hebben er plezier in om dingen samen te doen. Ze voelen zich tevreden als zaken goed verlopen.
- Tussen 7.00-8.30 uur komen de kinderen binnen.
- Vanaf 08.30 uur, als alle kinderen er zijn, wordt een activiteit aangeboden die door de pedagogisch medewerkers is voorbereid.
- Rond 09.30 uur wordt er gezamenlijk theegedronken en fruit met een koekje gegeten.
- De activiteit wordt vervolgd of er is ruimte om vrij te spelen.
- Om 11.30/12.00 uur eten we samen boterhammen of iets extra's zoals knakworst, soep, ei. Het drinken mag zijn melk of thee.
- Samen met de kinderen willen we zorgen voor eensgezindheid in de groep want dat draagt bij aan gemotiveerdheid om groepsdoelen te halen. Kinderen hebben er plezier in om dingen samen te doen. Ze voelen zich tevreden als zaken goed verlopen.
- Hierna kunnen de kinderen vrij spelen totdat de kinderen van de ochtendopvang gehaald zijn en/of de kinderen van het middagdagdeel gebracht zijn.
- Om 13.30 uur wordt de kinderen wederom een activiteit aangeboden, deze kan aansluiten op de activiteit van de morgen.
- Om 14.30/15.00 uur eten we gezamenlijk fruit, crackers en ranja.
- Vervolgens kan de activiteit verder gaan of is er gelegenheid om vrij te spelen.
- Vanaf 16.30 uur kunnen de kinderen opgehaald worden en vindt er geen voorbereide activiteit meer plaats, dan spelen de kinderen vrij tot 18.00 uur. Met de activiteiten die zijn voorbereid tijdens de vakantieopvang kan flexibel worden omgegaan, deze staan niet per se vast. We zullen altijd proberen de kinderen te motiveren en stimuleren om aan de activiteit deel te nemen. Als een kind daar moeite mee heeft, gaan we in overleg met het kind om te bepalen wat het nodig heeft om wel aan de activiteit deel te nemen. Bij activiteiten die een dagdeel of een hele dag in beslag nemen gaan we flexibel om met de structuur van de dagindeling. Bovendien kunnen deze activiteiten ook buiten de locatie zelf plaatsvinden.

6.2.3. Groepsregels.

In de BSO-groep worden regels en afspraken gemaakt om de sfeer en de leefbaarheid in de groep positief te beïnvloeden. Deze regels en afspraken hebben te maken met hygiëne, sociale omgang en zelfredzaamheid. Het samenstellen van de regels en afspraken gebeurt op een participatieve manier, met veel kinderinspraak. Wij bepalen over welke zaken de kinderen mogen meepraten en mee besluiten en samen maken we besluiten. We willen door de ogen van de kinderen kijken en door de oren van de kinderen luisteren. De kinderen krijgen de mogelijkheid om hun betrokkenheid te laten zien en ze worden medeverantwoordelijk voor wat er in hun groep gebeurt. Samen beslissen betekent ook luisteren naar elkaar en rekening houden met elkaar. We zorgen er voor dat alle kinderen de regels en afspraken weten en zich daaraan houden.

6.2.3.1. Regels bij binnenkomst.

- Ik hang mijn jas aan de kapstok en doe mijn tas in de bak.
- Ik zeg goedendag tegen de pedagogisch medewerker en de andere kinderen.
- Na school: Ik ga aan tafel zitten om iets te eten en te drinken.

6.2.3.2. Tijdens het eten en drinken.

- Ik blijf aan tafel zitten, rustig praten en laat ook anderen iets vertellen.

6.2.3.3. Tijdens het spelen.

- Ik ruim op voor ik met iets anders begin.
- Er zijn regels bij het gebruik van de spelcomputer (leeftijd, tijd en soort spelletjes).
- Ik loop binnen en ren buiten.
- Ik ben aardig.
- Ik probeer een ruzie of conflict eerst zelf op te lossen. Als dit niet lukt dan treedt de pedagogisch medewerker op als "bemiddelaar".
- Als ik bij een andere groep wil gaan spelen dan vraag ik dat eerst aan de pedagogisch medewerker.
- De jongste BSO (4- 5- en 6-jarigen) vertellen de pedagogisch medewerkers altijd waar ze zijn.
- Alle kinderen vragen of ze naar buiten mogen om te spelen, zo weet de pedagogisch medewerker wie erbuiten zijn.
- Er zijn regels bij het gebruik van het knutselmateriaal.
- Bij het spelen buiten het terrein gaat altijd een pedagogisch medewerker mee.
- Ik zeg de pedagogisch medewerker (en de andere kinderen) gedag als ik naar huis ga.

6.3. Mede opvoeden.

Mede opvoeden betekent: ouders voeden hun kinderen op en wij voeden deze kinderen mede op. We willen in de opvoeding samenwerken met de ouders. De BSO is anders dan de thuissituatie en opvoeden komt voort uit de pedagogische visie en de vier basisdoelen van de BSO. Wat wij vooral belangrijk vinden is stimuleren naar zelfstandigheid en zelfredzaamheid, het zelfvertrouwen van de kinderen vergroten, het stimuleren van sociale vaardigheden en kinderen hun eigen ontwikkeling te laten volgen.

Stimuleren naar zelfstandigheid en zelfredzaamheid: We stimuleren de kinderen om eerst zelf iets proberen op te lossen. Dit kan zowel het uitproberen van een nieuwe vaardigheid als het oplossen van een conflict zijn. Wij nemen hierbij een ondersteunende rol aan door kinderen aan te moedigen om iets te proberen of om handreikingen te geven hoe het conflict op te lossen.

We hanteren het volgende stappenplan voor een probleemoplossende benadering van conflicten:

6.3.1. *Benader de kinderen rustig en stop gedrag dat pijn veroorzaakt.*

Als kinderen een conflict hebben waarbij ze elkaar lichamelijk of geestelijk pijn doen, dan gaan we naar hen toe en stoppen dit gedrag. We plaatsen ons op ooghoogte van de kinderen en benaderen ze op een rustige manier. We zijn ons bewust van onze eigen lichaamstaal, die zegt veel over onze intenties en gevoelens. We praten met een kalme stem en stralen een positieve en neutrale houding uit. Als de kinderen ruzie hebben over materiaal of een stuk speelgoed, dan vertellen we dat het nodig is dat wij het voorwerp vasthouden. Op die manier wordt het voorwerp geneutraliseerd, zodat de kinderen over het probleem kunnen nadenken in plaats van over het voorwerp te blijven ruziën.

6.3.2. *Bevestig en benoem de gevoelens van de kinderen.*

We maken aan de kinderen duidelijk dat we hun gevoelens begrijpen door eenvoudige en begrijpende taal te gebruiken: "Ik zie hier een boos gezicht en bij jou zie ik tranen." Als we laten merken dat we de gevoelens van de kinderen erkennen en begrijpen en daarbij geen partij kiezen, geven we de ruimte om hun (vaak heftige) gevoelens te 'spuien'. Dit uiten van gevoelens is een belangrijke stap voor kinderen om de weg vrij te maken naar het helder nadenken over het probleem en over mogelijke oplossingen.

6.3.3. *Verzamel informatie over wat er gebeurd is.*

We zeggen de kinderen dat we eerst van ieder van hen hun verhaal willen horen. We nemen de tijd om ze te laten beschrijven wat er is gebeurd is. We luisteren zorgvuldig naar de details van het conflict die de kinderen geven. Deze zijn vaak heel belangrijk bij het vinden van een oplossing. We zorgen dat we neutraal blijven en geen partij kiezen. Het gaat bij deze stap om het verwoorden van hun beleving.

6.3.4. *Formuleer het probleem opnieuw.*

We vatten in het kort samen wat de kern van het probleem is: "Als ik jullie goed begrepen heb, dan..." We zorgen ervoor hierbij recht te doen aan de beleving van ieder kind. We gaan bij de kinderen na of we het probleem goed beschreven hebben.

6.3.5. *Vraag naar oplossingen en kies daar samen één uit.*

We geven de kinderen de tijd om oplossingen te bedenken. We gaan in op alle ideeën van de kinderen, ook als deze niet realistisch lijken en bespreken de uitwerking daarvan. Uiteindelijk laten we ze samen een oplossing kiezen en we ondersteunen ze daarbij. We vermijden oplossingen op te dringen. Als ze het niet eens kunnen worden, vragen we of ze misschien ons idee hierover willen horen. We vatten de oplossing zo samen, dat deze concreet en uitvoerbaar is voor de kinderen en bevestigen dat ze het probleem zelf opgelost hebben.

6.3.6. *Blijf ondersteuning geven.*

We blijven alert op de behoefte van de kinderen aan ondersteuning, wanneer ze weer verder gaan met hun activiteiten. We houden een oogje in het zeil. Kinderen hebben soms hulp nodig om de oplossing uit te voeren. Ook kunnen er opnieuw problemen ontstaan omdat een van de kinderen nog opgekropte gevoelens heeft.

Indien nodig dan bieden we het kind een time out aan of het kind kan zelf een time out vragen.

Een time out is geen straf, echter een hulpmiddel om in gesprek te komen. Wanneer de fluitketel van een kind (of een pedagogisch medewerker) zó vol zit dat het niet meer voor rede vatbaar is, is het goed om even uit elkaar te gaan om tot rust of tot bezinning te komen. Dit hoeft niet uitsluitend bij het kind te zijn. Het kan ook zijn dat een pedagogisch medewerker met zo'n sterke emotie reageert dat het goed is om even uit elkaar te gaan. De druk moet van de ketel zodat er weer plaats komt voor redelijk denken. Met het kind kan afgesproken worden wat de time out plek is of hoe de time out vormgegeven wordt (rustige plek met weinig prikkels).

We maken bijvoorbeeld pesten of brutaal gedrag bespreekbaar met de kinderen. We gaan met alle kinderen rond de tafel, ook de kinderen die het gedrag niet vertonen en vragen wat zij onder de noemer pesten of brutaal gedrag vinden vallen. We maken samen een top 5 van gedrag dat we niet acceptabel vinden. We vullen de lijst eventueel met één punt van ons zelf aan. We vragen de kinderen of ze het redelijk vinden dat wanneer er iemand over een grens heen gaat, hier een time out tegen over staat. Tijdens een time out kan het kind nadenken en kan er na de time out samen gepraat worden. We schrijven alle afspraken op zodat kinderen elkaar kunnen ondersteunen met gemaakte afspraken. Deze afspraken schrijven we ook voor onszelf op, zodat alle pedagogisch medewerkers op de hoogte zijn. Blijft een kind over de grens gaan, dan gaan we opnieuw met het kind in overleg. We leggen uit waarom het gedrag onacceptabel is en laten het kind zelf de consequenties bepalen voor als het weer over de grens gaat. Kinderen zijn heel goed in staat zelf een oplossing of consequentie te bedenken.

6.3.7. *Zelfvertrouwen vergroten.*

Door kinderen positief te benaderen en vooral te benadrukken wat het kind goed kan stimuleren we het zelfvertrouwen van het kind. Kinderen willen gewaardeerd worden om wie ze zijn. Dat geeft hen de zekerheid: "Ik mag zijn wie ik ben". Kinderen voelen zich veiliger als ze weten dat ze dingen mogen uitproberen en hierbij fouten mogen maken. Ook worden kinderen ondersteund bij het aangaan van nieuwe uitdagingen. We kijken goed naar het gedrag van het kind. Op die manier komen we te weten wat het wil gaan ontdekken. Als we weten wat een kind wil gaan leren en hoe het dat leerproces aan gaat pakken, kunnen wij het de juiste stimulans aanbieden. Zo geven we de steun en begeleiding die het kind nodig heeft om aan zijn ontwikkeling en zelfvertrouwen te werken.

6.3.8 *Sociale vaardigheden.*

De groep brengt een extra dimensie in het aanleren/vergroten van de sociale vaardigheden, het omgaan met anderen en sociaal gedrag. Kinderen leren omgaan met leeftijdgenoten, deel uit te maken van een groep (bestaande uit verschillende leeftijden) en deel te nemen aan groepsgebeurtenissen. Ze komen met zowel jongere als oudere kinderen in aanraking. Ze leren daardoor rekening houden met elkaar, elkaar te helpen, te luisteren naar elkaar en opkomen voor zichzelf. Kinderen leren welke sociale vaardigheden op verschillende momenten van pas komen als zij sociale situaties meemaken en bespreken. Vertrouwde pedagogisch medewerkers en bekende kinderen in de groep bevorderen de ontwikkeling van sociale competentie. In een groep waar het kind de sociale regels van het samen zijn kent, durft het zich vrij te uiten en te bewegen. In een vertrouwde groep kunnen kinderen gevoelens van verbondenheid en sociale verantwoordelijkheid ontwikkelen.

Voor een kind zijn de pedagogisch medewerkers het grote voorbeeld. De manier waarop wij omgaan met afspraken en regels, met ruzies, met pijn of verdriet, met geluk en blijheid, met boosheid, met angst of teleurstelling, is voor een kind een voorbeeld van "hoe het moet".

6.3.9. *Ieder kind volgt zijn eigen ontwikkeling.*

Als een kind toe is aan een nieuwe ontwikkeling zal het zich daarnaar gaan gedragen. De drang om te leren ontstaat van binnenuit (intrinsieke motivatie). Deze innerlijke drang zet aan tot ontdekken, uitproberen en leren. Ieder kind doet dat op zijn eigen manier. Het ene kind door zelf te proberen en het andere kind door eerst af te kijken bij andere kinderen. Door kinderen zelf te laten kiezen hoe zij in de BSO hun tijd willen besteden worden zij geprikkeld zelfstandig initiatieven te nemen. Wat ze willen gaan doen, waar ze mee willen spelen, met wie willen ze gaan spelen. Wij kijken goed naar de kinderen en zien wat het kind wil gaan ontdekken en hoe het dat wil gaan aanpakken. Vervolgens kunnen we de juiste steun en begeleiding geven die het kind nodig heeft om aan zijn ontwikkeling te werken. We proberen aan te sluiten bij de eigenheid van het kind: in welke ontwikkelingsfase zit het; wat vindt het interessant; in welk tempo kan het nieuwe informatie opnemen; waar is het goed in en wat vindt het moeilijk; zijn er persoonlijke beperkingen; met welk speelmateriaal voelt het uitdaging; in welke spelsituatie voelt het zich het beste; wat mag ik van het kind vragen tijdens activiteiten? De antwoorden op al deze vragen hebben we nodig om een goed beeld van het kind te krijgen.

6.4. BSO voor jonge en oudere kinderen.

Verschillende leeftijden komen samen in één groep: 4-13 jaar en worden verdeeld in drie basisgroepen.

6.4.1. In een gemengde BSO:

- Wordt bij veel kinderen hun thuissituatie benaderd.
- Oudere kinderen kunnen hun zorgzaamheid ontwikkelen voor jongere kinderen.
- Worden jongere kinderen in hun spel gestimuleerd door oudere kinderen.
- Blijven kinderen over het algemeen bij dezelfde pedagogisch medewerkers in de groep waardoor er een goed contact tussen het kind en de pedagogisch medewerkers opgebouwd kan worden. Er groeit een vertrouwensband.
- Kinderen leren om te gaan met andere kinderen.
- Kinderen leren rekening te houden met elkaar.

6.4.2. Verschil in benadering en aanbod voor het jonge en oudere kind

6.4.2.1. Het handelen van de pedagogisch medewerker naar het jongere kind (4-8 jaar):

- We zorgen dat het kind zich op zijn gemak voelt. We observeren het kind, geven persoonlijke aandacht aan het kind en nemen de tijd om het kind te ondersteunen door uit te leggen hoe regels en afspraken in de groep worden vormgegeven.
- We bieden hulp bij lichamelijke verzorging. Zoals handen wassen voor het eten, handen en mond wassen na het eten, hulp na een bezoek aan het toilet, neuzen poetsen.
- We creëren rustige, veilige, uitdagende en gevarieerde speelplekken. We ondersteunen de kinderen in het invullen van hun vrije tijd in de BSO.
- We ondersteunen de kinderen bij het oplossen van onderlinge conflicten.

6.4.2.2. Het handelen van de pedagogisch medewerker naar het oudere kind (8-13 jaar):

- We bieden een luisterend oor.
- Door de kinderen zoveel mogelijk zelf naar oplossingen te laten zoeken stimuleren we de zelfstandigheid en het gevoel van verantwoordelijkheid.
- We bieden een uitdagende speelplek d.m.v. spelmateriaal, activiteiten en vrije keuze in de indeling van hun vrije tijd.
- We stellen duidelijk grenzen en maken duidelijke afspraken met de kinderen. We proberen hen echter zoveel mogelijk vrij te laten in hun keuzes.
- We begeleiden de kinderen indien gewenst met hun huiswerk.

6.4.3 Individuele aandacht.

We zien elk kind als een uniek individu en het handelen van de pedagogisch medewerker wordt afgestemd op de behoefte van het individuele kind. Kinderen willen gezien en gehoord worden. De pedagogisch medewerker geeft alle kinderen aandacht door te luisteren naar hun verhalen en de tijd daarvoor te nemen. We komen op dingen terug die kinderen ons verteld hebben: "Hoe was je weekend bij opa en oma? Hoe ging het met zwemmen?" We lezen samen boeken, we knuffelen of stoeien met de kinderen, we geven ze een aai over de bol, een pluim of sticker enz. We zijn er alert op dat we ook de stillere en teruggetrokken kinderen zien. Verder ondersteunen we kinderen die het op de een of andere manier moeilijk hebben. We maken dit bespreekbaar bij de ouders zodat er gezamenlijkheid in de zorgen kan ontstaan, we samen problemen signaleren en samen mogelijke oplossingen of aanpak onderzoeken.

6.4.4. Nieuwe kinderen.

Nieuwe kinderen worden spelenderwijs wegwijs gemaakt in de BSO. Regels in de groep worden verteld als een situatie zich voordoet, zodat kinderen ook begrijpen waarom er bepaalde afspraken zijn. Indien mogelijk maakt ieder kind bij het intakegesprek kennis met de mentor (pedagogisch medewerker) en mag het een keer komen kennismaken tijdens een BSO dag zodat er bij de eerste echte opvang bekende gezichten zijn. Deze mentor zal het kind in het begin ook observeren en met andere pedagogisch medewerkers overleggen hoe het in de groep met het kind gaat. Mocht het kind langer de tijd nodig hebben om te wennen dan overleggen we met elkaar hoe we dit doel het beste kunnen bereiken. Indien nodig zal één pedagogisch medewerker zich bezighouden met het kind om uiteindelijk ervoor te zorgen dat het kind gewend is en zich veilig voelt. We zorgen er ook voor dat het kind kennis maakt met de andere kinderen en dat het ervaart welke mogelijkheden de BSO te bieden heeft. Wanneer het kind opgehaald wordt gaan we samen met het kind aan de ouders vertellen hoe het gegaan is. Verder mogen ouders natuurlijk altijd bellen om te vragen hoe het gaat of een afspraak maken. Tijdens het intakegesprek geven we ouders de mogelijkheid aan om een keer per jaar een 10-minutengesprek te voeren om de opvang en ontwikkeling van hun kind in de BSO te bespreken.

6.4.5. De inrichting van de ruimte.

De BSO is geen thuis, het is echter wel een plek waar kinderen zich thuis moeten kunnen voelen. Bij de ruimtes van de BSO letten we op:

- De indeling van de ruimtes: de ruimtes moeten handig en functioneel in elkaar zitten.
- De inrichting van de ruimtes: de ruimtes moeten een goede sfeer en uitstraling hebben. Een kind is heel sfeergevoelig. Het verzamelt informatie met al zijn zintuigen. Als we willen dat een kind zich welkom voelt in de groepsruimte, dan moet het kind dat kunnen ruiken, horen, zien, voelen en ervaren.

We stellen de volgende eisen aan de ruimte:

6.4.5.1. De ruimte is veilig en vertrouwd.

Ieder kind wil zich op de BSO herkend en gewaardeerd voelen. Kleine dingen zoals een eigen postbakje of speelmateriaal mogen laten staan om er de volgende keer mee verder te gaan, doen ertoe. We willen kinderen een gevoel van betrokkenheid geven door hun te laten meedenken en te laten meepraten met het maken van plannen voor de ruimte. Zij zullen zich hierdoor eerder vertrouwd voelen met de ruimte en meer zorg voor de ruimte hebben. De sfeer in de ruimte heeft ook te maken met zich vertrouwd voelen. Met een verzorgde ruimte die er mooi uit ziet willen wij de kinderen de boodschap geven: jij doet ertoe, jij komt hier een paar keer per week en we willen dat jij je hier thuis voelt.

6.4.5.2. De ruimte moet uitdagen en stimuleren.

Kinderen doen spelenderwijs nieuwe ervaringen op. Ze zoeken grenzen en uitdaging. Wij willen ook met de ruimte de kinderen stimuleren om zich te ontwikkelen. We proberen de ruimte te verdelen voor activiteiten die om rust vragen en voor activiteiten die drukte, lawaai en beweging met zich mee brengen. Met de aankleding van de ruimte willen we rust en drukte benadrukken. We kijken vanuit de ooghoogte van het kind.

6.4.5.3. De ruimte is flexibel en stabiel.

Met de ruimte spelen we in op de belevingswereld van de kinderen. Hierdoor is het nodig om flexibel met de ruimte om te kunnen gaan. Het is echter belangrijk de basisinrichting van de ruimte zo veel mogelijk stabiel te houden. Dat geeft kinderen houvast. We veranderen altijd in overleg met de kinderen: het is hun ruimte. Vervolgens geven we kinderen uitleg over de verandering en helpen hen opnieuw de weg te vinden: waar ligt het speelmateriaal nu, hoe gaan we hier mee om, zijn er nieuwe regels of afspraken?

6.4.5.4. *Communicatie en contact in de ruimte.*

Kinderen zijn in een groep met heel veel verschillende dingen bezig. Ze hebben in dezelfde ruimte totaal verschillende ervaringen op hetzelfde moment. Als er duidelijk verschillende activiteitenplekken zijn, kan een kind kiezen waar het wil zijn. Door goed gebruik te maken van de beschikbare ruimte spelen we in op de mogelijkheden tot contact en communicatie van de kinderen.

6.4.5.5. *Inspelen op verschillende behoeften.*

Wij vinden dat kinderen hun vrije tijd moeten kunnen inrichten naar hun eigen behoeften en interesses. Kinderen zijn verschillend als persoon en in hun spel. In de BSO willen we diverse activiteiten aanbieden zonder dat de kinderen elkaar in de weg zitten. We maken dit mogelijk door gebruik te maken van verschillende ruimtes voor de BSO en/of afgescheiden activiteitenplekken te creëren binnen één ruimte. Ook is er bij BSO Olke bolke een buitenspeelplaats. De bovenstaande eisen die we aan de binnenruimtes stellen, stellen we ook aan de buitenruimtes. Als de ruimte goed en leuk is ingedeeld en ingericht willen we deze natuurlijk ook zo houden. We maken hiervoor afspraken met de kinderen over het gebruik van de ruimtes. Deze afspraken laten we regelmatig bij de kinderen terugkomen. We geven duidelijke uitleg over de verschillende activiteitenplekken en het opruimen ervan. We helpen de kinderen om zich aan de afspraken te houden.

6.5. *Toegankelijk voor iedereen.*

In de BSO willen we toegankelijk zijn voor zo veel mogelijk kinderen, ongeacht hun sociale, culturele of economische achtergrond en ongeacht hun eventuele beperkingen of stoornissen. Ondanks alle inspanning van kinderen, ouders en pedagogisch medewerkers, ondanks extra inzet en speciale (individuele) aanpassingen, moeten we soms het besluit nemen dat de opvang voor een kind niet langer kan. De "grenzen van het mogelijke" in onze BSO zijn bereikt, waarbij we uitgaan van hetgeen het kind nodig heeft om te kunnen functioneren, om onze opvang een goede opvang voor het kind te laten zijn. De grens wordt bereikt als:

- De BSO geen mogelijkheden (meer) heeft om de opvangomgeving adequaat in te richten.
- Het kind ondanks de geboden aanpassing en steun, niet naar behoefte (belang van het kind) of behoren (belang van de groep) kan functioneren. Met toegankelijk bedoelen we ook dat er verschillende vormen van opvang met bijbehorende contracten mogelijk zijn. Ouders kunnen op die manier kiezen welke vorm van opvang het beste bij hun vraag past.

6.6. *Structuur.*

6.6.1. *Structuur in de opvang.*

Vóór en na schooltijd is er opvang voor de kinderen in hun basisgroep. Daarnaast kunnen De kinderen ook worden opgevangen tijdens adv dagen en ingelaste vrije dagen van school. Er is enige mate van flexibiliteit in de opvang mogelijk doordat er de mogelijkheid is om te ruilen van dagen/ dagdelen, het compenseren van een dag/ dagdeel of het afnemen van een extra dag/dagdeel. In principe wordt het kind in de eigen basisgroep opgevangen. Indien er geen plaats is in de eigen basisgroep dan wordt met de ouders de mogelijkheid tot opvang in een andere groep besproken.

6.6.2. *Structuur via de dagindeling.*

De structuur in de dagindeling wordt tijdens schoolweken vooral gecreëerd door het Inlassen van vaste gezamenlijke (rust)momenten. Die momenten zijn het samen eten en drinken na school bij binnenkomst en om 17.30 uur bij het uitdelen van een soepstengel/cracker. Tijdens de vakantieperiode is er 's morgens een (rust)moment rond 9.30 uur wanneer we samen fruit eten, wat drinken en een koekje eten. Tussen de middag eten we rond 11.30 uur samen een broodmaaltijd of warme maaltijd en 's middags is er rond 14.30 uur weer drinken en het eten van fruit met een cracker en om 15.30 uur eten we een koekje met water of thee. En om 16:30 is er de mogelijk voor een warme gezonde maaltijd.

6.6.2.1. *Tijdens een verjaardag wijken we hiervan af.*

Dan wordt om 16.00 de jarige in het zonnetje gezet. Getooid met kroon of band wordt er gezongen waarna iedereen het kind feliciteert en vervolgens een eventuele traktatie krijgt. De jarige krijgt een verjaardagskaart om mee langs de groepen te gaan en een klein cadeautje.

6.6.2.2. *Warme maaltijden.*

Het kind kan een lekkere en gezonde maaltijd krijgen op de opvang, zodat de ouders/verzorgers na het werk daar geen omkijken meer naar heeft op de dagen dat het u uitkomt. U kunt zowel structureel, dus op vaste dagen, als incidenteel de maaltijdservice afnemen vanaf 16.30 uur voor uw kind De maaltijden worden elke dag vers bereid en enkele porties bewaard voor als alternatief voor de volgende dag. Dus altijd keuze uit 2 soorten maaltijden! Ook is er dagelijks een toetje bij inbegrepen. Eventuele allergieën kunt u vooraf doorgeven zodat we hier rekening mee kunnen houden.

6.7. *Geschoolde pedagogisch medewerkers.*

In de BSO willen we samen met de kinderen een goede invulling geven aan hun vrije tijd. Hierbij willen we de kinderen volgen in hun ontwikkeling, kinderen stimuleren in hun ontwikkeling, kinderen begeleiden en opvoeden en daarbij rekening houden met de mogelijkheden en wensen van alle kinderen. De volgende punten zijn hierin voor iedere pedagogisch medewerker belangrijk en vormen de basis voor het pedagogisch handelen:

6.7.1. *Het kind zien zoals het is.*

We willen een kind leren kennen en herkennen. We willen dingen van een kind te weten komen en dingen over het kind onthouden. We vragen ons steeds opnieuw af: wie is dit kind, waar is het mee bezig, wat vraagt het van mij en hoe kan ik het helpen om te zijn wie het is?

6.7.2. *Het kind begrijpen zoals het is.*

Ieder kind heeft een combinatie van unieke eigenschappen vanuit aanleg en opvoedingsomgeving. Er kunnen grote verschillen zitten in de combinatie van eigenschappen tussen kinderen onderling of tussen kinderen en pedagogisch medewerkers. Deze verschillen nodigen ons uit tot nieuwsgierigheid, tot het stellen van vragen en tot onderzoek. Het helpt ons als we begrijpen waarom een kind zich gedraagt zoals het zich gedraagt. Elkaar begrijpen is een eerste stap in het omgaan met elkaar.

6.7.3. *De ontdekmogelijkheden van het kind (mee) bepalen.*

In de BSO bepalen wij de grote lijn en kinderen vullen binnen deze lijn hun individuele en gezamenlijke wensen, activiteiten in. Hiervoor gaan we bijvoorbeeld in gesprek met kinderen. Kinderen kunnen al prima meepraten en meedenken. Wij volgen elk kind om te bewaken wat elk kind aankan en aandurft. We streven er naar het kind zo veel mogelijk positieve ervaringen te laten opdoen, in het spel en in het contact met anderen. Wij bepalen (samen met de kinderen) de regels, grenzen en uitzonderingen.

6.7.4. *Het kind de juiste informatie geven.*

We controleren of ieder kind begrijpt wat er verwacht wordt. We gaan er niet zomaar van uit dat ieder kind het na één keer uitleggen begrijpt en onthoudt. We houden in de gaten of ieder kind de afspraken kent. Hierin zoeken we naar de juiste taal voor elk kind.

6.7.5. *Het kind de weg wijzen in de omgang met zichzelf en de omgeving.*

Wij willen kinderen laten ervaren welke vaardigheden zij zelf hebben en hoe ze deze vaardigheden kunnen gebruiken en verder ontwikkelen. We geven informatie door te vertellen, door voor te doen, door uit te leggen. Met oogcontact of lichaamshouding geven we belangrijke informatie aan het kind. We willen een goede interactie bieden door een houding van begrip te hebben, interesse te tonen, ondersteuning en aanmoediging te bieden en samen te werken. Elkaar serieus nemen. We proberen ons voor te stellen aan welke informatie het kind behoefte heeft en proberen de omgeving voor het kind herkenbaar en hanteerbaar te maken. Wij zijn ook een voorbeeld, een rolmodel voor kinderen.

6.8. *Medezeggenschap ouders en kinderen.*

6.8.1. *Ouders.*

Het contact met ouders vindt voornamelijk plaats tijdens het brengen en halen van de kinderen. Er is dan de gelegenheid om informatie uit te wisselen of kort stil te staan bij het verloop van de dag in de BSO. We vragen ons altijd af hoe we in contact kunnen blijven met ouders. We willen weten wat hun behoefte is aan opvang en wat hun behoefte is aan samenwerking in de opvoeding. We willen weten wat ze verwachten van de opvang en wat ze verwachten van de pedagogisch medewerkers. We willen weten hoe ouders informatie willen uitwisselen en hoe ze de opvang willen afstemmen op thuis of andersom. We informeren ouders duidelijk en eerlijk waarmee we een goede basis voor samenwerking willen leggen. Zowel ouders als pedagogisch medewerkers hebben de mogelijkheid om een afspraak voor overleg extra in te plannen.

De pedagogisch medewerkers hebben de taak een verandering of stoornis in ontwikkeling en/of het gedrag van het kind te signaleren. Vervolgens gaan we observeren, registreren en in het team overleggen. Bovendien gaan we onze zorgen en bevindingen delen met de ouders. Indien nodig kunnen pedagogisch medewerkers ondersteuning vragen van de pedagogisch coach. Samen met de ouders (en het kind) gaan we bekijken welke mogelijkheden er zijn om het kind beter te ondersteunen en te begeleiden binnen de opvang. Als dat nodig is verwijzen we ouders door naar externe deskundigen. Wij vragen altijd toestemming van ouders om bij een zorgvraag advies in te winnen bij of ondersteuning te vragen aan derden.

6.8.2. *Oudercommissie.*

Kinderopvang Olke Bolke heeft een oudercommissie waarin ook ouders van de BSO-zitting kunnen hebben. De oudercommissie is belangrijk voor de BSO omdat het dient als klankbord voor het ontwikkelen van beleid. De oudercommissie heeft het doel:

- De gemeenschappelijke belangen van de kinderen en ouders zo goed mogelijk te vertegenwoordigen.
- Invloed uit te oefenen op het beleid van en de ontwikkelingen in de BSO.
- De communicatie te bevorderen tussen ouders en medewerkers van de BSO.
- De communicatie tussen ouders onderling te bevorderen. Met de oudercommissie hebben de ouders invloed op de voortzetting en ontwikkeling van de kinderopvang.

6.8.3. *Kinderen.*

Kinderen stimuleren en betrekken we bij zaken die hen direct aan gaan zoals aanschaf van nieuw spelmateriaal, inrichting en aankleding van de BSO-ruimtes en regels en afspraken in de BSO. Op deze manier prikkelen we de kinderen om zelf een mening te vormen, keuzes te maken en kritisch te kijken naar dingen die om hen heen gebeuren. Hoe we op een participatieve manier met de kinderen werken staat op verschillende plekken beschreven in het werkplan.

6.8.4. *Buitenschoolse opvang is voor de kinderen vrije tijd.*

Wij vinden het dan ook belangrijk dat de kinderen mee kunnen denken over de invulling van de tijd die zij bij de opvang doorbrengen. Kinderparticipatie ondersteunt de opvoeding van kinderen tot mondige burgers. Kinderen leren opkomen voor zichzelf, leren onderhandelen en leren dat hun mening er ook toe doet. Het geeft kinderen daadwerkelijke invloed op hun dagelijkse leefomgeving. Uiteraard hangt de mate van inspraak onder andere af van de leeftijd van het kind. We vinden het belangrijk om al op jonge leeftijd te beginnen met kinderparticipatie. Door kinderparticipatie ervaren de kinderen dat ze invloed kunnen uitoefenen op het dagelijks reilen en zeilen bij de BSO. Over het algemeen zullen de kinderen zich meer betrokken gaan voelen bij wat er gebeurt en welke activiteiten er worden aangeboden. Deze betrokkenheid kan leiden tot tevredenheid, zelfstandigheid en verantwoordelijkheid. Bij de oudste kinderen leidt kinderparticipatie ertoe dat de inrichting van de BSO en het aanbod van activiteiten beter aansluit bij hun wensen en behoeften, zodat zij zich meer betrokken zullen voelen. Verder ontwikkelen de kinderen persoonlijke vaardigheden met betrekking tot communiceren en onderhandelen. Zij vergroten hun zelfvertrouwen omdat zij zich serieus genomen voelen. Daarnaast heeft ook de groepsleiding grote baat bij kinderparticipatie; door het overleg en de samenwerking met de kinderen zien zij nieuwe uitdagingen in hun werk en wordt de verantwoordelijkheid voor het dagelijks programma gedeeld met de kinderen. Kinderparticipatie kan bij elke leeftijd worden ingezet. Echter; hoe jonger de kinderen zijn, hoe meer er verwacht wordt van de groepsleiding. Voor het slagen van kinderparticipatie is het belangrijk dat de groepsleiding duidelijke grenzen aangeeft. De kinderen moeten weten waarover zij kunnen meebeslissen en hoe groot hun invloed is. Wanneer er geen grenzen worden gesteld, kunnen bij de kinderen verwachtingen worden gewekt die niet gerealiseerd kunnen worden. De kinderen zullen dan teleurgesteld raken omdat zij het gevoel hebben dat er geen rekening is gehouden met hun wensen.

6.8.5. *Waarom is kinderparticipatie in de buitenschoolse opvang belangrijk.*

Het boeien en binden van oudere kinderen in de BSO is een probleem waar veel kinderopvangorganisaties tegen aanlopen. Om de tevredenheid van kinderen in de leeftijden 8 – 12 jaar op de buitenschoolse opvang te vergroten, wil Olke Bolke de inspraak van deze kinderen op de inrichting van de buitenschoolse opvang vergroten. Ze mogen dus meepraten en meebeslissen over hun leefomgeving, thuis maar ook in de kinderopvang. Ze moeten hun mening kunnen uiten, kunnen vertellen wat zij belangrijk vinden. En hun mening moet serieus genomen worden door volwassenen. Kinderen en volwassenen zijn gelijkwaardig, is de gedachte die hieraan ten grondslag ligt.

6.8.6. *Wat is kinderparticipatie.*

Kinderparticipatie is het democratisch proces waardoor kinderen actief betrokken worden bij de besluitvorming die hen aangaat (J. van Gils, Duel-Duet, 2001). Het gaat dus om een democratisch besluitvormingsproces in een instelling, op een beleidsniveau. Kinderen beïnvloeden op een actieve manier de besluitvorming.

6.8.7. *Waarom is kinderpaticipatie belangrijk voor kinderen.*

Kinderparticipatie heeft een positief effect op het zelfvertrouwen, de communicatieve vaardigheden en stimuleert de betrokkenheid van kinderen bij de buitenschoolse opvang. Kortom: het is goed voor hun ontwikkeling, is een uiting van respect voor kinderen én het geeft pedagogisch medewerkers veel informatie over wat kinderen leuk vinden en graag willen doen.

Kinderparticipatie heeft een educatieve waarde: wij leven in Nederland in een democratie; samen leven, luisteren naar elkaar, een eigen mening vormen en deze (leren) uiten zijn belangrijke waarden in onze samenleving.

En last but not least, dit alles heeft een positief effect op de mate van klanttevredenheid, want natuurlijk wil een ouder dat zijn/haar kind het vooral leuk heeft op de buitenschoolse opvang.

6.8.8. *Wat betekent kinderpaticipatie op de buitenschoolse opvang in de praktijk.*

Dit betekent dat je kinderen betreft bij de inrichting van de ruimtes, het aanschaffen van speelgoed en de organisatie van activiteiten. Je laat kinderen zélf aan het woord, stimuleert iedereen om een mening te vormen en er voor uit te komen.

Er zijn verschillende manieren om dit aan te pakken. Je kunt bijvoorbeeld met de kinderen in gesprek gaan in een kindervergadering. Je kunt ook een brainstormsessie houden, waarin de kinderen allerlei leuke activiteiten voor de vakantieperiode mogen opnoemen, waarbij de vrijgekomen fantasieën uitgangspunt zijn om op door te gaan. Een andere mogelijkheid is het werken met een vragenlijst die je door de kinderen in laat vullen.

Goed kijken en luisteren naar de interesse en belangstelling van de kinderen is daarbij altijd het uitgangspunt. Kinderen de ruimte geven betekent niet dat je als pedagogisch medewerker niets aan zou mogen dragen. Je hebt juist als taak om de wereld en mogelijkheden van kinderen te verbreden en dit doe je door aan zelf ideeën aan te dragen. Als pedagogisch medewerker stel je kinderen in de gelegenheid om een stap verder te zetten. De kinderen geven zelf wel aan of zij er iets mee willen of niet.

Kinderen doen mee!

Kinderopvang is een plaats waar kinderen kunnen spelen, samenzijn met anderen en zichzelf kunnen ontdekken. Wij zijn constant bezig met het nadenken over 'de kwaliteit' van de opvang en vertellen en laten ouders zoveel mogelijk zien waar wij voor staan!

Daarnaast controleren we via tevredenheidsonderzoeken of we ook doen wat we zeggen. We kunnen ook kinderen aan het woord laten en stimuleren om hun mening te vormen en er voor uit te komen.

Kortom:

Kinderparticipatie is een mentaliteit en geen activiteit. Het is een rode draad in de omgang met kinderen. Kinderparticipatie heeft tot doel dat kinderen medezeggenschap hebben bij zaken die hen direct en indirect aangaan.

7. Het wennen van de kinderen in de BSO.

Het begeleiden van het wennen is in de eerste plaats de taak van de pedagogisch medewerker. Een goede start is vooral belangrijk voor het kind en ook het visitekaartje van het kindercentrum. Gedurende de wenperiode wordt de basis gelegd voor de vertrouwensband en de relatie tussen de (vaste) pedagogisch medewerkers, het kind en de andere kinderen in de groep.

7.1. Het doel van de wenperiode is:

- Het vertrouwd raken van het kind met de omgeving en het opbouwen van een band tussen het kind en de pedagogisch medewerkers en tussen het kind en de andere kinderen.
- Het vertrouwd raken van de ouders met de nieuwe situatie en het ontwikkelen van een vertrouwensrelatie tussen de ouders en de pedagogisch medewerkers.
- Het op elkaar afstemmen van regels, normen en waarden tussen thuis en de BSO. Wennen betekent voor het kind voldoende vertrouwen hebben en zich veilig voelen om te kunnen functioneren in de groep. De professionaliteit van de pedagogisch medewerker in het begeleiden en het ondersteunen van het wennen is hierin van groot belang.

7.1.1 Factoren die meespelen in het verloop van het wennen:

- De ontwikkeling van het kind.
- De aard en het temperament van het kind.
- Het basisvertrouwen dat het kind heeft opgebouwd met zijn primaire verzorgers/omgeving.
- De mate van overeenstemming tussen de thuissituatie en de BSO (speelgoed aanbod, drukte en lawaaierigheid, aanwezigheid van meerdere kinderen en volwassenen, waarden en normen).
- De continuïteit, voorspelbaarheid en kwaliteit van de opvang in de BSO.
- De ervaring en het inzicht van de pedagogisch medewerkers in de omgang met kinderen.
- Het vertrouwen van de ouders in de pedagogisch medewerkers van de BSO en de mate waarin zij moeite hebben met het toevertrouwen van de zorg voor hun kind(eren) aan anderen.

Voor het opbouwen van het vertrouwen en de relatie is het nodig veel te overleggen met de ouders en ze goed te informeren. Ouders moeten hun zorgen en wensen kunnen uitspreken en vragen kunnen stellen. Ouders moeten proeven/ervaren dat de sfeer in de groep goed is en zelf ervaren dat het kind het naar zijn zin heeft. De pedagogisch medewerkers kunnen dat in woorden duidelijk maken en laten zien, echter het mooiste is als het kind het zelf vertelt en graag komt.

We laten kinderen als volgt wennen:

- Voor het kind daadwerkelijk naar de BSO komt mag het samen met de ouder(s) een uur komen kijken zodat het al vertrouwd kan raken met de pedagogisch medewerkers, de andere kinderen en de omgeving.
- Kinderen die doorstromen vanuit de Dagopvang komen in de periode voorafgaande aan de eigenlijke komst gemiddeld 2x keer oefenen in de BSO.
- Wanneer een kind huilt, proberen we hem/haar te troosten, serieus te nemen in het verdriet en vervolgens af te leiden (met bijvoorbeeld een spelletje) zodat het snel over het verdriet heen komt.
- We maken het kind bekend met de mogelijkheden binnen de BSO, welke spellen er zijn, welke speelmogelijkheden en welke knutselmogelijkheden.
- We proberen achter de interesses van het kind te komen.
- We brengen het kind eventueel in contact met andere kinderen waarvan we denken dat het klikt.
- We geven het kind extra aandacht.
- We bieden het kind bescherming wanneer andere kinderen een "bedreiging" vormen.

Wanneer we zien dat een kind zich bij een bepaald kind of groep kinderen niet prettig voelt, proberen we het kind iets anders aan te bieden waardoor het kind op een andere plek, weg van de “bedreiging”, bezig kan zijn. We proberen er ook achter te komen waardoor het kind zich niet prettig voelt bij het andere kind of groep kinderen. Komt dit herhaaldelijk voor dan zal er een gesprek plaatsvinden tussen beide partijen en zal worden gezocht naar een gezamenlijke oplossing.

7.2. Onze visie op het wennen:

- In het begin is het veelal uitproberen en zoeken. Er is veel overleg tussen de pedagogisch medewerkers, hetzij middels een evaluatieklapper, hetzij mondeling. Ervaringen worden uitgewisseld en ideeën worden geopperd. Het blijft echter een feit dat het ene kind gemakkelijker went dan het andere. Na een aantal dagen weten we ongeveer hoe we met het kind om moet gaan.
- Sommige situaties voelen we als pedagogisch medewerker aan. Door een kind te observeren en te kijken naar de actie die het onderneemt leren we veel over het karakter, de persoonlijkheid, aard en trekjes van het kind.
- Wanneer kinderen niet of moeilijk kunnen wennen zullen we dit bespreken in een teamvergadering. We maken duidelijke afspraken zodat iedereen op één lijn werkt en houden een evaluatie bij in de observatieklapper. We informeren ouders tijdens de breng- en haaltijd en indien nodig maken we een extra afspraak met de ouders en het kind.

7.3. We hanteren de volgende gezamenlijke richtlijnen:

- Het is belangrijk dat het kind een mentor (PM'er) als contactpersoon heeft. Deze pedagogisch medewerker begeleidt het kind om zich fijn te gaan voelen in onze BSO.
- We maken het kind bekend met de andere pedagogisch medewerkers en ruimte. Allereerst worden de pedagogisch medewerkers voorgesteld. Met het ene kind kunnen we al meteen een gesprek voeren terwijl we aan een ander kind zien dat het liever even met rust gelaten wil worden. Die ruimte krijgt het kind natuurlijk en de pedagogisch medewerker zal een ander en beter moment kiezen om het contact op te bouwen. We laten de ruimte zien, waar het de jas en tas op kan hangen, waar de toiletten zijn, waar het binnen kan spelen en waar de buitenspeelplaats is. Meestal gebeurt dit in het kennismakingsbezoek samen met een van de ouders.
- We maken het kind bekend met het speelgoed. We laten zien waar speelmaterialen liggen en wat het ermee kan doen. Vaak gaat dit vanzelf door de nieuwsgierigheid van het kind en soms heeft het daar hulp bij nodig. Zo nodig proberen we het kind ook uit te dagen met iets anders te spelen, samen te spelen of juist alleen te spelen.
- We maken het kind bekend met de regels. Sommige regels worden van tevoren gezegd zoals na school eerst de jas en de tas ophangen, handen wassen, samen iets eten en drinken, handen en mond wassen na het eten en drinken, voor je met iets anders begint eerst het speelgoed opruimen waar je mee bezig was. Andere regels worden gaandeweg duidelijk zoals binnen lopen, buitenspeelgoed alleen buiten gebruiken.
- We maken het kind bekend met andere kinderen. Vaak kent het kind al andere kinderen van school. De pedagogisch medewerker bekijkt hoe het contact onderling is. Is dat goed dan laat ze het op zijn beloop maar blijft het observeren. Voelt het kind zich in eerste instantie tot niemand aangetrokken dan proberen we het kind uit te dagen door middel van bijvoorbeeld een spel met kinderen waarvan zij denkt dat ze bij elkaar passen. Zo blijven we zoeken tot ook dit kind zijn eigen vrienden en vriendinnen heeft binnen de BSO.
- Wanneer aan het eind van de dag het kind wordt opgehaald bespreken we met de ouders hoe het gegaan is. Wanneer het kind dat wil, doen we dat met het kind.
- Het nieuwe kind wordt door de pedagogisch medewerkers geobserveerd. Verloopt alles goed dan is dat oké. Wanneer iemand merkt dat het kind ergens moeite mee heeft dan wordt dat bespreekbaar gemaakt. Hetzij mondeling of schriftelijk via de evaluatieklapper. Ook tijdens een teamoverleg wordt, indien nodig, een kind besproken en wordt gekeken naar een eventuele oplossing.

- Wanneer een kind bij de ouder op de arm binnenkomt, nemen wij het over en gaan samen afscheid nemen. Dit proberen we zo kort mogelijk te houden dat is voor iedereen fijner, want hoe langer het duurt hoe moeilijker het wordt voor zowel ouder als kind. Indien nodig troosten we het kind.
- We laten het kind in zijn waarde. Het zal moeten leren anderen te respecteren en te accepteren. Het kind hoeft als persoon niet te veranderen al zal er wel enige aanpassing van gevraagd kunnen worden. Het zal moeten leren de aandacht te delen met andere kinderen, het zal moeten leren wachten op zijn beurt, het zal misschien eerst zelf naar een oplossing moeten zoeken als het bijvoorbeeld onenigheid heeft met een ander kind (de pedagogisch medewerkers houden dit van een afstand in de gaten en grijpen zo nodig in). Boven dit alles staat echter dat ieder kind zichzelf mag zijn en blijven. Ieder kind is uniek!!

7.4. Afspraken met de ouders:

- Tijdens het intakegesprek vragen we informatie aan de ouders: waar kunnen we hen bereiken, de verjaardagen van ouders/ broertjes/zusjes (kinderen mogen iets maken voor een verjaardag, vooropgesteld dat ze dat zelf ook willen), eventuele bijzonderheden over het kind, op welke school en in welke klas het zit enz. We geven informatie over de opvang bij VSO en NSO, we laten zien hoe de vakantieopvang werkt en hoe kinderen dienen te worden afgemeld. Verder krijgt ieder kind een eigen postbakje waar het zijn eigen spullen in kan doen en waar ook de post van de BSO voor de ouders in komt. We wijzen de ouders erop hier iedere keer in te kijken wanneer ze het kind komen brengen of halen. Mocht het kind gebruik maken van het vervoer met de bus of wordt het lopend uit school gehaald dan zal de pedagogisch medewerker dit toelichten. Daarna laten we de ruimtes zien en worden eventuele vragen beantwoord. Als laatste maken we een afspraak ter kennismaking met het kind zodat het samen met mama/papa kan komen kijken als de BSO draait. Tijdens dit bezoek wordt ook de vaste pedagogisch medewerker op die groep voorgesteld.
- Ouders kunnen tussendoor altijd bellen om te vragen hoe het gaat. Alle pedagogisch medewerkers van de BSO kunnen de ouders te woord staan. Zijn er toch dingen die niet duidelijk zijn dan worden ouders doorverwezen naar de manager. De manager neemt dan contact op met desbetreffende ouders.
- We informeren de ouders dat we graag op een open en eerlijke manier met hun willen communiceren.

8. De verzorging van kinderen in de BSO.

In de BSO hebben we te maken met verzorging. We willen het kind leren zich zelfstandig te verzorgen. Indien nodig ondersteunen we het kind bij de verzorging.

8.1. *Verzorging in de BSO:*

- Het begint bij het binnenkomen al met de verzorging van de spullen. De jas worden, in een luizencapje of zak netjes opgehangen en eventueel meegebrachte spullen worden in het postbakje gedaan.
- Na school eten en drinken we iets waarbij we verwachten dat het kind dit netjes met de mond dicht doet. Ook praten met de mond vol of boertjes laten wordt gecorrigeerd. Is het kind klaar dan gaat het zijn handen en mond wassen en ook hierbij letten we erop dat dit correct gebeurt.
- Na een bezoek aan het toilet worden de handen gewassen en indien nodig vraagt het kind ondersteuning van een pedagogisch medewerker voor hulp bij het schoonmaken van de billen. Wanneer een jong kind dit zelf kan vragen we soms of we dit mogen controleren. Dit kan ook zijn op verzoek van de ouders.
- Heeft een kind in de broek geplast of gepoept dan zorgen we dat dit discreet opgelost wordt. Eventuele andere kinderen worden weggestuurd en het kind wordt rustig verschoond, eventueel in de verzorgingsruimte van de dagopvang.
- Mocht een kind nog bezig zijn met de zindelijkheidstraining dan ondersteunen we dit en schenken hier extra aandacht aan. In sommige gevallen doen we dit via een stickerkaart waarbij het kind bij iedere gelukte poging een sticker uit mag zoeken zodat er een stimulans is om het vol te houden en het uiteindelijk van het kind zelf uit een gewoonte wordt om (op tijd) naar het toilet te gaan. Dit gaat in overleg met de ouders.
- Tijdens het uitdelen van de soepstengels kijken we of de kinderen er netjes en verzorgd genoeg uitzien om naar huis te gaan.

Wanneer we het hebben over verzorging is de link naar lichamelijk contact snel gemaakt. We onderscheiden twee soorten contact: onbewust contact en bewust contact:

- *Onbewust contact:* Dit kan zijn een aanraking in het voorbijgaan (stoten/tegen het lijf aanlopen).
- *Bewust contact:* Gericht zoeken naar lichamelijk contact zoals op schoot komen zitten, een knuffel geven of tijdens spel (bijvoorbeeld tikkertje). Deze aanrakingen kunnen plaatsvinden tussen twee of meer kinderen en ook tussen een pedagogisch medewerker en een kind.

8.2. *Lichamelijk contact tussen kinderen onderling:*

- Lichamelijk contact tussen kinderen is bijna onvermijdelijk. Vaak gebeurt dit tijdens het spel of de activiteit. We letten erop dat het contact met respect gebeurt en binnen de grenzen van het spel of de activiteit, binnen de grenzen van de kinderen en binnen onze normen en waarden in de BSO past. We maken hier met de kinderen afspraken over.
- Lichamelijk contact kan ook tijdens een conflict ontstaan. In de BSO is een duidelijke grens dat kinderen elkaar geen pijn mogen doen. Agressief gedrag zoals duwen, schoppen en slaan tolereren we niet.

8.3. Lichamelijk contact tussen een kind en de pedagogisch medewerker:

Tussen een kind en een pedagogisch medewerker kan veel lichamelijk contact plaatsvinden:

- De meeste contacten zijn onbewust, toevallig en zonder bijbedoelingen. We denken vooral aan aanrakingen met het oog op de verzorging zoals neus schoonmaken, helpen bij het bezoek aan het toilet, verschonen, mond wassen.
- Veel contacten zijn bewust en doelgericht. Een jong kind dat verdrietig is nemen we op de arm of schoot, als het kind dit toelaat, en geven het een knuffel met de bedoeling het kind te troosten en te sussen. Dit gaat echter nooit verder dan een omarming en eventueel een kus op wang of hoofd. Het kan natuurlijk ook zijn dat een kind zelf de behoefte aan een knuffel heeft. Een andere vorm van contact kan een stoeipartij zijn: als we een kind willen uitdagen, aan het lachen maken of bij de grotere kinderen kan het zelfs een soort krachtmeting zijn. Ook hierin zijn grenzen voor zowel de pedagogisch medewerker als het kind. Gaat een kind over een grens dan wordt het gecorrigeerd en de pedagogisch medewerker let er zelf op dat het ethisch verantwoord en binnen toelaatbare grenzen is. Als er over een grens gegaan wordt van een kind, pedagogisch medewerker of van wat toelaatbaar is binnen de BSO dan wordt het met het desbetreffende kind opgepakt.
- Een aai over de bol geven of het gewoon lekker tegen elkaar zitten. Een aai over de bol kan zijn het tonen van genegenheid, als bevestiging van goed gedrag of als compliment voorgoed werk. Sommige kinderen vinden het heerlijk om lekker lui tegen een pedagogisch medewerker aan te liggen tijdens het lezen van een boek of het kijken naar een film.
- Soms kan het nodig zijn om een kind uit een situatie te halen, bijvoorbeeld als een kind heel boos is naar andere kinderen of een pedagogisch medewerker. We proberen dan eerst om het kind met woorden tot rust te laten komen. Lukt dit niet dan proberen we het kind uit de situatie te halen door het aan de hand of arm mee te nemen, eventueel op te tillen en naar een rustige plek te brengen waar het kind tot zichzelf kan komen.

9. Dagprogramma BSO.

14.00-14.30: Kinderen worden opgehaald van school en gaan buitenspelen op de BSO.

14.30-15.00: Fruit eten, met een beker thee en een cracker eten.

15.00-16.00: De Pedagogisch medewerker biedt een activiteit aan of gaan naar buiten.

16.00-16.30: Kinderen krijgen de gelegenheid om water te drinken met een koekje. De kinderen die opgegeven zijn voor de warme maaltijd krijgen een bord warm eten.

16.30-18.00: De ouders komen hun kinderen ophalen, om 17.00 worden er nog soepstengels met water uitgedeeld

Vakantieprogramma BSO:

Ochtend:

07.00-08.00: Vroege opvang, kinderen krijgen een broodje met melk.

08.00-09.15: Kinderen worden gebracht. Kinderen gaan vrij spelen

09.15-09.30: Kinderen krijgen de gelegenheid om naar het toilet te gaan, handen wassen, speelgoed ruimen we samen op. Fruit wordt klaargemaakt.

09.30-10.00: Kinderen gaan aan tafel. Er wordt fruit gegeten met een kopje thee plus een koekje.

10.00-10.30: Monden en handen wassen. De kinderen kunnen vrij spelen.

10.30-11.15: Een van de pedagogisch medewerkers biedt een gerichte activiteit aan. Dit kan variëren van knutselen, spelletjes tot lekker naar buiten gaan om te spelen of wandelen.

11.15-11.30: Kinderen gaan naar het toilet en handen wassen. De tafel wordt gedekt en het speelgoed wordt samen met de kinderen opgeruimd.

11.30-12.00: Middageten

12.00-12.30: Monden en handen poetsen.

Middag:

12.30-13.00: Kinderen van de halve dagopvang worden opgehaald of gebracht.

12.30-14.00: Schoonmaken van de groep. Kinderen kunnen vrij spelen of een activiteit doen.

14.00-14.30: Fruit wordt klaargemaakt.

14.30-15.00: Fruit eten, met een beker ranja en een cracker eten.

15.00-16.00: De Pedagogisch medewerker biedt een activiteit aan of gaan naar buiten.

16.00-16.30: Kinderen krijgen de gelegenheid om water te drinken met een koekje. De kinderen die opgegeven zijn voor de warme maaltijd krijgen een bord warm eten.

16.30-18.00: De ouders komen hun kinderen ophalen, om 17.00 worden er nog soepstengels met water uitgedeeld.